

З метою підвищення професійного рівня вчителів у роботі з дітьми ромської національної меншини проводяться семінари, „круглі столи”.

Одеським обласним інститутом удосконалення вчителів проводиться системна робота щодо підвищення фахового рівня вчителів-словесників шкіл, де навчаються діти ромської національної меншини.

У серпні 2013 року на установчому семінарі-практикумі методисти районних та міських методичних кабінетів області були ознайомлені з програмою інтегрованого курсу «Мова романі та ромська література для 5-11 класів загальноосвітньої школи з українською мовою навчання з вивчення мов національних меншин» (автор – С.М.Єрмошкін).

27 жовтня 2014 року за ініціативи управління культури і туризму, національностей та релігій й департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації відбувся "круглий стіл" на тему "Ромський фактор у кваліфікаційно-методичній роботі працівників освітніх закладів", в рамках якого присутнім було запропоновано обговорити наступні питання: огляд ситуації у сфері дошкільної та шкільної освіти ромів: проблеми та механізми їх вирішення; доступ дітей-ромів до екстернатної/вечірньої форми навчання; навчально-методична підтримка вчителів, які працюють з дітьми ромів; європейський досвід вирішення освітянських проблем ромів. Освітняни підтримали пропозицію щодо проведення у шкільних закладах Тижня ромської культури, а також висловилися за необхідність розробки навчально-методичного посібника для вчителів, які працюють з дітьми ромів.

22-23 березня 2015 року на базі Одеського інституту удосконалення вчителів відбувся навчально-практичний семінар «Освіта для соціальної справедливості» у рамках реалізації проекту «Поширення досвіду Центрів для батьків у ромських громадах» за підтримки Ромської програмної ініціативи Міжнародного фонду «Відродження», що мав на меті ознайомити працівників загальноосвітніх шкіл Одеської області із навчальним курсом «Освіта для соціальної справедливості», розробленим у рамках впровадження проекту «Поширення досвіду Центрів для батьків у ромських громадах» з метою його апробації та подальшого впровадження у вищі педагогічні навчальні заклади.

Охорона здоров'я

Проведення у місцях компактного проживання осіб, які належать до ромської національної меншини, роз'яснювальної роботи щодо здорового способу життя, необхідності проходження профілактичного обстеження, важливості своєчасного та повноцінного лікування.

Лікувально-профілактичними закладами Одеської області налагоджено взаємодію з ромськими баронами, ромськими соціально-медичними посередниками в питаннях забезпечення їх інформаційними матеріалами і наглядною агітацією стосовно профілактики захворювань; розроблено план заходів з проведення виїзними бригадами лікарів роз'яснювально-просвітницької роботи серед ромського населення щодо здорового способу життя, необхідності проходження профілактичного обстеження, проведення

імунізації згідно календаря щеплень та важливості своєчасного і повноцінного лікування в місцях їх компактного проживання.

Щороку працівники структурних підрозділів органів влади області приймають активну участь у *семінарі-практикумі на тему: «Формування та реалізація державної політики України щодо захисту та інтеграції ромського населення у правовій, медичній та соціальній сферах»*, який проводиться за ініціативи Міжнародної благодійної організації «Ромський жіночий фонд «Чіріклі» та сприяння Міністерства соціальної політики України.

Крім того, у 2015 році за договором з МБФ «Чіріклі» в управлінні охорони здоров'я облдержадміністрації *проведено стажування молодих жінок та студенток ромської національної меншини.*

Сприяння спрощенню доступу осіб, які належать до ромської національної меншини, до медичного обстеження, надання стаціонарного лікування та екстреної медичної допомоги в державних і комунальних закладах охорони здоров'я.

Медична допомога представникам ромського населення надається у всіх лікувально-профілактичних закладах області у повному обсязі. Так, у 2013 році від інфекційних захворювань було виліковано 587 ромів, з яких 525 пройшли стаціонарне лікування в інфекційних відділеннях та лікарнях області. *Протягом 2014 року 2062 особи ромської національності пройшли профілактичний огляд, в результаті якого виявлено 24 хворих на туберкульоз (з них – 4 дітей та 1 підліток), 4 особи з ко-інфекцією ТБ/ВІЛ. Усі зазначені громадяни знаходяться під контролем лікарів. У 2015 році 620 ромів пройшли стаціонарне лікування.*

На постійній основі фахівцями поліклінік та діагностичних відділень надаються консультативні послуги; в лікарнях діти ромського населення цілодобово мають доступ до медичного обстеження та допомоги, використовуючи всі діагностичні та лікувальні заходи у повному обсязі, знаходяться на амбулаторному та стаціонарному лікуванні, отримують профілактичні щеплення згідно календаря щеплень. Питання покращення процесу надання послуг перинатальної допомоги жінкам та немовлятам, народженим у родинах ромів, виносилося на обговорення під час апаратної наради управління охорони здоров'я облдержадміністрації.

Забезпечення розміщення у закладах охорони здоров'я та поширення у місцях компактного проживання осіб, які належать до ромської національної меншини, пам'яток, листівок, стендів тощо з питань пропаганди здорового способу життя

Впродовж 2014 року з фондів Одеської обласної організації Товариства червоного хреста України в райони Одеської області, де компактно проживають роми (Ізмаїльський, Кілійський, Татарбунарський, Білгород-Дністровський, Балтський та Комінтернівський) в централізованому порядку були передані

агітаційні матеріали, брошури, буклети, пам'ятки та календарі з профілактики туберкульозу, гепатитів, дифтерії, сказу, ВІЛ-інфекції, шкірно-венерологічних хвороб, цукрового діабету, серцево-судинних захворювань, про важливість планових щеплень та з основ надання першої медичної допомоги при отруєннях, травмах, опіках і переохолодженні (загальна кількість близько 3 тисяч примірників).

Забезпечення проведення державного санітарно-епідеміологічного нагляду, а також санітарно-епідеміологічних обстежень місць компактного проживання осіб, які належать до ромської національної меншини, із залученням представників громадських об'єднань ромів

Держсанепідемнагляд, а також санепідемообстеження місць компактного проживання ромів здійснюється в межах чинного законодавства України. В 2013 році зареєстровано 12 виїздів до таборів з метою профілактики інфекційної захворюваності серед ромів, під час яких було проведено комплекс санітарно-протиепідемічних заходів, організовано санітарно-просвітницьку роботу: проведено 56 бесід, розміщено 6 бюлетенів, розповсюджено 150 листівок. В 2014 році було зроблено 9 виїздів до таборів з метою профілактики інфекційної захворюваності серед ромів, під час яких було проведено комплекс санітарно-протиепідемічних заходів, організовано санітарно-просвітницьку роботу: проведено 46 бесід, розміщено 12 бюлетенів, розповсюджено 80 листівок.

29 липня 2014 року у зв'язку з реєстрацією випадків захворюваності на гострі кишкові інфекції серед мешканців компактного поселення ромів у с.Нерубайське Біляївського району проведено позачергове засідання комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Протягом 2015-2016 років Державна санітарно-епідеміологічна служба в Одеській області проводила епідрозслідування поодиноких інфекційних захворювань гострих кишкових інфекцій, крапляльних та захворювання вірусним гепатитом А серед представників ромського населення в місцях їх компактного проживання з наданням практичної допомоги сільськими радами цих населених пунктів (Біляївський та Білгород-Дністровський райони).

Поліпшення житлово-побутових умов

Сприяння у вирішенні відповідно до законодавства питань забезпечення осіб, які належать до ромської національної меншини, житлом, покращення житлово-побутових умов, соціальної інфраструктури, відповідних комунікацій та благоустрою територій у місцях їх компактного проживання

Згідно Указу Президента України від 27 березня 1998 року №222/98 «Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі» в Одеській області реалізується регіональна програма з підтримки індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім», основним завданням якої є надання довгострокових пільгових кредитів індивідуальним забудовникам області, які потребують поліпшення житлових умов та для будівництва індивідуальних житлових будинків. Кредити надаються забудовникам на зворотній основі з дотриманням основних принципів кредитування (платності, строковості та цільового використання). Районна програма «Власний дім» є частиною обласної регіональної програми та функціонує у 26 районах Одещини.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 5 жовтня 1998 року №1597 «Про затвердження правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі» «позичальниками» кредитів можуть бути громадяни України, які мають прописку та постійно проживають у сільській місцевості та офіційно працюють в установах й організаціях сільського господарства, соціальної сфери села, на підприємствах та організаціях переробних і обслуговуючих галузей агропромислового комплексу, в органах місцевого самоврядування, навчальних закладах, закладах культури та охорони здоров'я, розташованих у межах району, за умови підтвердження ними своєї платоспроможності.

В рамках "Програми забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа, на 2013-2015 роки", затвердженої рішенням Болградської районної ради від 17 жовтня 2013 року №449-VI, придбано житло загальною площею 41,5 кв.м. (за адресою: Одеська область, Болградський район, с.Залізничне, вул.Болградська, буд.49) для особи з числа дітей-сиріт ромської національності Малік Вероніки Дмитрівни, яка після закінчення навчання у ВУЗі повернулася до місця первинного обліку.

**Забезпечення в місцях компактного проживання осіб,
які належать до ромської національної меншини,
поширення інформації про програми пільгового
кредитування придбання та будівництва житла**

Інформація про можливості проектів державного пільгового кредитування індивідуальних сільських забудовників в рамках програми «Власний дім» в Одеській області постійно висвітлюється у місцевих засобах масової інформації, у друкованих виданнях місцевих органів виконавчої влади і місцевого самоврядування.

**Сприяння у виділенні відповідно до законодавства для осіб, які належать
до ромської національної меншини, земельних ділянок для
індивідуального житлового (кооперативного) будівництва та ведення
особистого селянського господарства**

За оперативною інформацією територіальних підрозділів головного управління Державного земельного агентства в Одеській області звернень від осіб, які належать до ромської національної меншини щодо відведення земельних ділянок для індивідуального житлового (кооперативного) будівництва та ведення особистого селянського господарства не надходило.

Задоволення культурно-інформаційних потреб

Сприяння у проведенні культурно-мистецьких заходів, спрямованих на збереження етнічної самобутності ромської національної меншини; інформаційно-просвітницької роботи з питань забезпечення захисту та інтеграції в українське суспільство осіб, які належать до ромської національної меншини.

18-24 грудня 2013 року за ініціативи Благодійного Фонду «Планета добрих людей» та організаційної підтримки управління культури і туризму, національностей та релігій обласної державної адміністрації в рамках проекту німецького фонду «Пам'ять, відповідальність та майбутнє» у приміщенні Одеського історико-краєзнавчого музею експонувалася фотовиставка «Життя на межі виживання», що ставила за мету ознайомлення громадськості Одещини з трагічною історією ромів у часи Великої Вітчизняної війни та їх нелегким сьогоденням. Експозиція включала 16 світлин у виконанні німецької фотохудожниці Біргіт Майкснер, які були доповнені біографіями людських доль представників ромської спільноти. У 2013 році громадському об'єднанню ромів м.Білгород-Дністровський «Нево Дром» рішенням конкурсної комісії було виділено 5 тисяч гривень на проведення ромського етнонаціонального фестивалю у м.Білгород-Дністровський. 8 квітня 2014 року з нагоди відзначення Міжнародного дня ромів за ініціативи громадської організації «Правозахисний ромський центр», Одеського обласного товариства ромської культури «Романі збора» та підтримки управління культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації в рамках реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року було презентовано фотовиставку «Роми – наші сусіди: невідомі фото-кадри з життя ромської спільноти Одещини», до експозиції якої увійшли світлини з приватних архівів декількох ромських родин, що відобразили еволюцію повсякденності ромської спільноти м.Одеса та Одеської області кінця XIX – третьої чверті XXст. В рамках заходу глядачам було показано короткометражний фільм «Табір йде у вічність», присвячений трагічним подіям голокосту ромів на території Одеської області, а також презентовано видання І.Г.Ненова «Циганські новели». 2 серпня 2014 року пройшов траурний мітинг з нагоди відзначення Міжнародного дня Голокосту ромів у Прохоровському сквері, де розташований Меморіал пам'яті жертв Голокосту, з метою вшанування пам'яті представників ромської спільноти, масово знищених фашистами в період Другої світової війни, за участі керівників ромських громадських організацій й інших національно-культурних

товариств Одещини. 8 квітня 2015 року в приміщенні Всеукраїнського центру болгарської культури за ініціативи ромських громадських організацій та організаційної підтримки управління культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації в рамках Міжнародного дня ромів відбувся "круглий стіл" на тему "Сучасні аспекти працевлаштування ромського населення: практичні поради в контексті регіональних можливостей". В рамках заходу було презентовано унікальну фотовиставку "А ми рома", до експозиції якої увійшли світлини з приватних сімейних архівів, що відобразили еволюцію повсякденності ромської спільноти м.Одеса та Одеської області кінця XIX – третьої чверті XX ст. 9 квітня 2015 року відзначили Міжнародний день ромів й у с.Поплавське Великомихайлівського району Одеської області. Було підведено підсумки творчого конкурсу "Подаруй архіву села історію своєї сім'ї", переможницею якого стала ромка Ніка Лариса, яка занотувала розповідь свого дідуся про багаторічну історію своєї родини.

За фінансової підтримки обласної державної адміністрації видано колективну монографію «Буджак: історико-етнографічні нариси народів південно-західних районів Одещини», в якій йдеться про історію заселення Дунай-Дністровського межиріччя, культуру і традиції населення різних національностей від XIX століття до сучасності. Один з нарисів другого розділу «Культура народів Буджака» присвячений етнічній групі ромів, питанням її міжетнічної взаємодії, пошуку ідентичності.

Щорічно закладами культури Одеської області проводиться інформаційно-просвітницька робота, спрямована на популяризацію ромської культури. У бібліотеках організуються тематичні бесіди "Аладар Рац – відомий угорський музикант ромського походження", "Образ осіб ромської національності у світовому мистецтві"; години спілкування "Соціальна інтеграція ромів і суспільні реформи", "Циганський етнос в Україні", "Зрослись душею, сплелись корінням" тощо.

Друковані засоби масової комунікації Одеської області висвітлюють ромську проблематику, а також інформацію про програми соціально-медичної допомоги, проекти пільгового кредитування, умови придбання та будівництва житла. Серед цікавих статей із зазначеної тематики можна відзначити наступні: «А суд поки що мовчить» («Одеські вісті»), «Коли слово барона – закон» («Одеські вісті»), «Про Стратегію захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року» («Наддністрянська правда»), «Процес інтеграції ромів в українське суспільство» (газ.«Слава хлібороба»), «Роми вчора і сьогодні», «Відкриття ромського правозахисного центру» (газ.«Одеські вісті»), «Ромська меншина в Україні» (газ.«Єдність»), «Ромській національній меншині – більше можливостей» (інтернет-газ.«Наддністрянська правда»). Одеська обласна державна телерадіокомпанія забезпечує в інформаційно-аналітичних теле- та радіопередачах висвітлення заходів ромської національної меншини на Одещині.

Т.в.о. начальника управління

О.В.Олійник

ПРОПОЗИЦІЇ

до рекомендацій комітетських слухань на тему «Стан реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року»

1. З метою підвищення ефективності Стратегії необхідне передбачення державного фінансування реалізації Стратегії.
2. З метою забезпечення чіткого аналізу виконання Стратегії необхідно визначити специфічні вимірювальні індикатори за якими може бути оцінене її виконання. За основу можна взяти досвід виконання національних стратегій у країнах ЄС.
3. Враховуючи, що при формуванні «Стратегії захисту та інтеграції ромів в українське суспільство до 2020 року» (далі - Стратегії) не було проаналізовано початковий стан проблеми від якого й потрібно було формувати ці заходи, рекомендувати Міністерству культури України провести дослідження в місцях компактного проживання ромів щодо визначення їх кількості та їх проблем.
4. Беручи до уваги багатокomплекcність проблем в місцях компактного проживання національних меншин та необхідність чіткого дотримання правоохоронними органами норм чинного законодавства, рекомендувати Генеральній прокуратурі України посилити контроль за їх діяльністю.
5. Рекомендувати Міністерству внутрішніх справ України передбачити збільшення штатного складу районних відділів (дільничних) в місцях компактного проживання національних меншин, а також розглянути можливість введення посади радників з ромських питань при керівниках структурних підрозділів МВС на громадських засадах в місцях компактного проживання ромів та їх тривалого перебування.
6. Рекомендувати органам місцевого самоврядування міст і сіл запровадити інститут радника з ромських питань та ромських громадських рад за поданнями ромських громадських організацій.
7. Враховуючи ризик подальшого зниження рівня компетентності службовців місцевого самоврядування, проходження на посади сільських, селищних, міських голів та депутатів без належної підготовки до роботи в органах місцевого самоврядування, а відтак і зниження якості місцевого управління й легітимності прийнятих рішень, запровадити курсову систему обов'язкової сертифікатної підготовки та перепідготовки на базі регіональних інститутів та вузів, які готують спеціалісти державного управління, з обов'язковим залученням фахівців з ромської громад.
8. Узагальнити і систематизувати всі успішні практики, досягнуті на основі співробітництва місцевих органів державної влади та місцевих ромських громадських організацій, в єдину бібліотеку успішних практик і розмістити таку інформацію на інтернет-порталах державних і недержавних інституцій.

